

Ἡ ἀντωνυμία τοὺς εἶναι πληθυντικὴ αἰτιατικὴ τοῦ ἀρσενικοῦ (φώναξέ τους, τοὺς θυμοῦμαι), ἀλλὰ καὶ πληθυντικὴ γενικὴ ὄλων τῶν γενῶν· λέμε τηλεφώνησέ τους καὶ τοὺς ἔστειλα τὰ χρήματα, εἴτε ἄντρες εἴτε γυναῖκες εἴτε παιδιά εἶναι τὰ πρόσωπα στὰ ὅποια ζητοῦμε νὰ τηλεφωνήσουν ἢ στὰ ὅποια στάλθηκαν τὰ χρήματα.

Λέμε τίς φωνάζω, τίς καλῶ, τίς στέλνω, ἀλλὰ φώναξέ τες, κάλεσέ τες, στεῖλ' τες· βάζουμε δηλ. τὸ τίς πρὶν ἀπὸ τὸ ρῆμα καὶ τὸ τες ἔπειτ' ἀπ' αὐτό.

40. Ὅρθογραφικά. Γράφουμε *κι ἐγώ, κι ἐσύ, κι ἐμεῖς, κι ἐσεῖς, κι ἐμένα, κι ἐσένα, κι ἐμᾶς, κι ἐσᾶς, μ' ἐμένα, σ' ἐσένα, σ' ἐμᾶς, μ' ἐσᾶς* (ὄχι *κι' ἐγώ* οὔτε καὶ *γώ, καὶ σύ, μὲ μένα, μὲ σᾶς* κλπ.). Γράφουμε ἀπὸ *μένα, γιὰ μᾶς, γιὰ σένα, ἀπὸ σᾶς* (βλ. 5).

Λέμε, δείχνοντας, *νά με, νά σε* (δηλ. *νά ἐγώ, νά ἐσύ*)· αὐτὰ νὰ μὴν μπερδεύονται μὲ τὸ *νά'μαι, νά'σαι* (= *νά εἶμαι, νά εἶσαι*).

ΡΗΜΑΤΑ

41. Ἀπαρέμφατο στὴ νέα μας γλώσσα λέγεται ὁ ἀκλιτος τύπος ποὺ χρησιμεύει γιὰ τὸ σχηματισμὸ μερικῶν περιφραστικῶν χρόνων : (*ἔχω, εἶχα, θὰ ἔχω*) λύσει· (*ἔχω, εἶχα, θὰ ἔχω*) λυθεῖ. Πάντα μὲ *ει* στὸ τέλος (42).

42. Ὅρθογραφία ρηματικῶν καταλήξεων. Στὰ λογοτεχνικὰ κείμενα ἔχει ἐπικρατήσῃ, ἂν καὶ ὄχι ἀπό-

λυτα, μιὰ ὀρθογραφικὴ ἀπλοποίηση, ποὺ εἶναι πιά καιρὸς νὰ καθιερωθεῖ παντοῦ.

Σύμφωνα μ' αὐτὴ ὀρθογραφοῦμε γενικὰ μὲ εἰ καὶ οἱ τὶς ρηματικὲς καταλήξεις ποὺ ἄλλοτε δίδασκαν πὼς γράφονται μὲ η καὶ ω : θὰ γράφει, νὰ βεβαιώνει, ἄς τρέχει, ὅταν μπορεῖ· ζεῖ, θὰ ζεῖ, νὰ ζεῖ· ἂν θέλεις, ὅταν διορθώνεις, μὴν κλειδώνεις· θὰ τυλίξει, μόλις ξημερώσει, προτοῦ φύγεις, ὥσπου νὰ ξανάρθεις· ὅταν κεντηθεῖ, ἀναγγελεῖ, σημειωθεῖ, βαλθεῖς, βρεθεῖς, χαθεῖς· μπεῖτε, βγεῖτε, ἀνεβεῖτε, ἂν κουραστεῖτε, μὴ λυπηθεῖτε· ἂν μπορεῖτε, νὰ ἐνεργεῖτε, μὴ ἀδιαφορεῖτε· θὰ μιμεῖσαι, ὅταν μιμεῖται, μὴ μιμεῖστε· θὰ ἐφαρμόζομε (ὅταν προτιμοῦμε τὴν κατάληξη -ομε ἀντὶ -οιμε), ὅταν σηκώνομαι, νὰ ἐρχόμαστε, θὰ χανόμαστε, ἂν γίνονται.

Μὲ εἰ στὸ τέλος γράφεται καὶ τὸ ἀπαρέμφατο (41), εἴτε ἐνεργητικὸ εἴτε παθητικὸ : (ἔχω, εἶχα) κόψει, ράψει, ἀγαπήσει, δεῖ, πεῖ, ἀνεβεῖ, κατεβεῖ, διαβεῖ, δροσιστεῖ, κρυφτεῖ, μπλεχτεῖ, κοιμηθεῖ.

Μὲ τὰ παραπάνω (ἂν μπορεῖτε, θὰ στερεῖστε κλπ.) δὲν πρέπει νὰ μπερδεύεται, ὅπως γίνεται καμιά φορά, τὸ (ιοιτε) ποὺ ἔχει στὸ τέλος τοῦ ὁ ἀόριστος τῆς προσταχτικῆς πολλῶν ρημάτων στὸ β' πληθυντικὸ πρόσωπο : σκίστε, δροσίστε, λύστε, μηνύστε, κλειῖστε, δανεῖστε, ἀθροῖστε, σβῆστε, ἀφῆστε, πολεμῆστε· αὐτά, φυσικά, γράφονται μὲ τὸ (ι) ποὺ ἔχει ὁ ἀόριστος καὶ στὶς ἄλλες ἐγκλίσεις : ἔσκισα, ἔλυσα κλπ., κλείσω, δανείσω, ἀθροίσω, σβήσω κλπ.

Παθητικοὶ ἀόριστοι τοῦ τύπου ἀναστήθης, ἀναστήθη (ἀντὶ ἀναστήθηκες, ἀναστήθηκε) γράφονται βέ-

βαια μέ η, ἀλλ' αὐτοὶ δὲν ἀνήκουν στὴν κοινὴ δημοτική.

43. Συμφωνικὰ συμπλέγματα στὶς ρηματικὲς καταλήξεις. Ὅπως εἶδαμε (4), τὰ λόγια συμφωνικὰ συμπλέγματα δημιουργοῦν ἀνωμαλία, ἀλλὰ, ὅταν βρίσκονται μέσα στὸ σῶμα τῶν λέξεων, εἶναι πολλές φορές ἓνα ἀναγκαῖο κακὸ καὶ τότε τὰ δεχόμεστε. Ἐξάλλου τὸ κακὸ αὐτὸ δὲν εἶναι τόσο, ὥστε νὰ κάνει ἀδύνατη τὴ διδασκαλία καὶ τὴν ἐκμάθηση τῆς γλώσσας· γιατί κάθε λέξη ἔχει σχετικὴ αὐτοτέλεια καὶ μπορεῖ ὁ καθένας, στὸ σχολεῖο ἢ ἔξω ἀπ' αὐτό, νὰ τὴ μάθει μὲ τὴ σωστὴ τῆς μορφή, ἔτσι ὅπως ἔχει καθιερωθεῖ, ἀδιάφορο ἂν ἡ μορφή αὐτὴ ἔρχεται σὲ σύγκρουση μὲ ἄλλη λέξη ἀπὸ τὴν ἴδια ρίζα. Ἔτσι, λ.χ., τὸ παιδὶ ξέρεῖ ἀπὸ μικρὸ τίς λέξεις κάψιμο, δούλεψη, χώνεψη· ἀργότερα θὰ μάθει τίς λέξεις καύσιμη (ὕλη), ἐκδούλευση, συγχώνευση, μὲ τὸ λόγιο συμφωνικὸ σύμπλεγμα (φσ), καὶ μπορεῖ νὰ διδαχτεῖ ν' ἀποφεύγει τὴ σύγχυση μὲ τίς πρῶτες.

Στὶς καταλήξεις ὅμως ἡ φωνητικὴ ὁμοιομορφία εἶναι ἀπαραίτητη, γιατί ἀλλιῶς ἡ ἐκμάθηση τῆς γλώσσας καταντᾷ κάτι τὸ ἀκατόρθωτο.

Ἔτσι, γράφουμε πάντα -στε, ποτὲ -σθε : λούζεστε, λουζόμεστε, ἐνώνεστε, ἐωνόσαστε, κοιμάστε, κοιμόσαστε, στερεῖστε.

Στὸν παθητικὸ ἀόριστο δὲ γράφουμε ποτὲ στὸ τέλος -σθηκα, -χθηκα, -φθηκα, -αύθηκα, -εύθηκα· τὸ σωστὸ εἶναι -στηκα, -χτηκα, -φτηκα, -αύτηκα, -εύτηκα.

ἀρραβωνιάστηκα, δοξάστηκα, ἐξετάστηκα, κουβαριά-
στηκα, κουράστηκα, λογαριάστηκες, πιάστηκες, σκε-
πάστηκες, ἐφαρμόστηκε, ζώστηκε, ἀκούστηκε, λούστη-
κε, ἀλέστηκε, ἀγωνιστήκαμε, βυθιστήκαμε, δροσιστή-
καμε, μεταχειριστήκαμε, στολιστήκατε, συνεριστήκατε,
σβήστηκαν, ἐλκύστηκαν, δανείστηκαν, πείστηκαν, συν-
αθροίστηκαν· ἀνοίχτηκα τυλίχτηκες, φυλάχτηκε, δε-
χτήκαμε, ριχτήκατε, σπρώχτηκαν· ἀλείφτηκα, ἐγκατα-
λείφτηκες, κρύφτηκε, νιφτήκαμε, ραφτήκατε, σκέφτη-
καν· κλαύτηκα, πάυτηκες, γιατρεύτηκε, μαζευτήκαμε,
ὄνειρευτήκατε, φυτεύτηκαν.

Τὰ ἴδια νεοελληνικά συμφωνικά συμπλέγματα ἔχου-
με φυσικά πάντα καὶ στὸν παθητικὸ ἀόριστο τῆς ὑποτα-
χτικῆς καὶ τῆς προσταχτικῆς καὶ στὸ παθητικὸ ἀπα-
ρέμφο : ἀγωνιστῶ, ἀνοιχτεῖς, ἐξελιχτεῖ, ἀλειφτοῦμε,
κρυφτεῖτε, μαγευτοῦν· (ἔχω) βυθιστεῖ, τιναχτεῖ, σκε-
φτεῖ, παντεῖ, γιατρευτεῖ.

Στὸν ἐνεργητικὸ ἀόριστο ὄλων τῶν ἐγκλίσεων καὶ
στὸ ἐνεργητικὸ ἀπαρέμφο τῶν ρημάτων σέ-αύω καὶ
-εὔω ἔχουμε -αψα, -εψα (καὶ ὄχι τὸ ἀρχαῖο -αυσα
-ευσα) : ἔπαψα, πάψω, πάψε, (ἔχω) πάψει, βασίλεψε,
δουλέψεις, μάζεψε, (ἔχω) πιστέψει.

Ἡ Νεοελληνικὴ Γραμματικὴ σημειώνει ἐδῶ μερι-
κὲς ἐξαιρέσεις : ἐπιτρόπευσα· ἐπίσης ἔπλευσα, ἔπνευσα,
ἀνάπνευσα.

44. Αὔξηση συλλαβική. Ἡ συλλαβικὴ αὔξηση,
ποῦ τὴν παίρνουν ὅσα ρήματα ἀρχίζουν ἀπὸ σύμφωνο,
μένει ὅπου τονίζεται καί, κατὰ κανόνα, παραλείπεται
ὅταν εἶναι ἄτονη : ἔτρεχα, ἔτρεξα, ἔσβησες, ἔσβησε,

ἔκλειναν, ἔκλεισαν, ἀλλὰ τρέχαμε, τρέξαμε, σβήνατε, κλείσατε· ἐπίσης βεβαίωνα, δίπλωνες, δυνάμωνε, θεμέλιωναν, ζοῦσα, γλιστροῦσα, κυβερνοῦσα.

Μπορεῖ ὥστόσο νὰ φυλαχτεῖ κάποτε ἡ ἄτονη αὐξηση γιὰ τὴν ἀποφυγὴ ἐνδεχόμενης ἀσάφειας ἢ κακοφωνίας. Γράφουμε λ.χ. τὶς ἐστεφάνωσα, ἐπειδὴ τὸ τὶς στεφάνωσα μπορεῖ ν' ἀκουστεῖ τὴ στεφάνωσα· τὴν ἐστήριξα, ἐπειδὴ τὸ τὴν στήριξα μπορεῖ ν' ἀκουστεῖ τὶς στήριξα· σὰν ἐσάλεψε, γιὰ ν' ἀποφύγουμε τὸ κακόφωνο σὰ σάλεψε.

Τὸ ρ δὲ διπλασιάζεται (ὅπως γινόνταν στὰ ἀρχαῖα) ἔπειτα ἀπὸ τὴ συλλαβικὴ αὐξηση : ἔραβα, ἔραυνα, ἔρεπες, ἔρεε, ἔρευε, ἔριξα, ἔραψες.

Ὁ παρατατικὸς τοῦ βρίσκω εἶναι ἔβρισκα (ὄχι εὔρισκα).

45. Χρονικὴ αὐξηση δὲν μπορεῖ φυσικὰ νὰ ὑπάρξει στὴ γλῶσσα μας, ἀφοῦ δὲν ἔχουμε βραχύχρονα καὶ μακρόχρονα φωνήεντα. Λέμε καὶ γράφουμε ἀγαπῶ, ἀγαποῦσα, ἀγάπησα, ἀγαπιόμουν, ἀγαπήθηκα, ἀγαπημένος· ἐδραιώνω, ἐδραίωνα, ἐδραίωσα, ἐδραιωνόμουν, ἐδραιώθηκα, ἐδραιωμένος· ἐλαττώνω, ἐλάττωνω, ἐλάττωσα, ἐλαττωνόμουν, ἐλαττώθηκα, ἐλαττωμένος· ἐνώνω, ἐνωνα, ἐνωσα, ἐνωνόμουν, ἐνώθηκα, ἐνωμένος (ὥστε καὶ Ἐνωμένο Βασίλειο, Ἐνωμένες Πολιτεῖες, Ο.Ε.Ε.)· ὠφελῶ, ὠφελοῦσα, ὠφέλησα, ὠφελιόμουν, ὠφελήθηκα, ὠφελημένος.

Καὶ τὸ ἀρχικὸ ο τῶν ρημάτων φυλάγεται σὲ ὅλους τοὺς χρόνους : ὀδηγῶ, ὀδηγοῦσα, ὀδήγησα, ὀδηγιόμουν,

ὀδηγήθηκα, ὀδηγημένος· ὀδοιπορῶ, ὀδοιποροῦσα, ὀδοι-
 πόρησα· ὀλοκληρώθηκε, ὀλοκληρωμένος· ὀνειρεύτηκα, ὀ-
 νειρεμένος· ὀνόμαζα, ὀνόμασα, ὀνομάστηκε, ὀνομασμέ-
 νος· ὀπλιζα, ὀπλισα, ὀπλιζόταν, ὀπλισμένος· ὀργάνωσα,
 ὀργανώθηκε, ὀργανωμένος· ὀρθωνόταν, ὀρθώθηκε· ὀρι-
 ζα, ὀρισα, ὀριζόμουν, ὀρίστηκε· ὀρμουῦσες, ὀρμησες· ὀρ-
 φάνεψα· ὀφείλα· ὀχύρωσα, ὀχυρώθηκε, ὀχυρωμένος.

Ὅμοια ὀρθογραφοῦνται μὲ ο ρήματα ὅπως τὰ
 ἀκόλουθα: ἐξόρκιζα, ἐξόρκισα, ἐξορκίστηκε, ἐξορκισ-
 μένος, ἐξομολογοῦσα, ἐξομολόγησα, ἐξομολογήθηκε,
 ἐξομολογημένος, ἐνόχλησα, ἐνοχλήθηκα, διοχετεύτηκε,
 μετοχετεύτηκε, ἐξόφλησα, ἐξοφλήθηκε, ἐξοφλημένος,
 ξόδευα, ξόδεψα, ξοδευόμουν, ξοδεύτηκε, προόδεψε, συ-
 νόδευα, συνόδεψα, συνοδευόμουν, ἐφοδιάστηκε, ἐφοδια-
 σμένος, σόδιασα, ἐξοστρακίστηκε, συνόψισα, συνοψί-
 στηκε, συνοφρυωμένος, ὑποπτεύτηκε, γιόρτασα, γιορ-
 τάστηκε.

46. Ἄνωμαλίες. Ὑπάρχουν μερικὲς ἄνωμαλίες
 ὡς πρὸς τὴν αὔξηση καὶ τὴ σχετικὴ ὀρθογραφία : ἤρ-
 θα, ἤβρα (= βρῆκα, πού εἶναι καὶ τὸ κανονικότερο),
 ἤπια, ἤμουν (ὄχι εἴμουν), ἤξερα, ἤθελα, εἶδα, εἶπα, εἶχα,
 εἶδωθήκαμε, νὰ ἰδωθοῦμε, ἔχουμε ἰδωθεῖ, ἰδωμένος, εἶ-
 πώθηκε, εἶπωμένος.

47. Ἀρχαϊκὴ ἐσωτερικὴ αὔξηση. Εἶναι μιὰ ἄ-
 νωμαλία πού ἡ κοινὴ δημοτικὴ δὲν μπόρεσε νὰ τὴν ἀ-
 ποφύγει. Βέβαια τὸ κακὸ μπορεῖ νὰ λιγοστέψει, ἂν ὅσοι
 γράφουν συνειδητὰ τὴ δημοτικὴ ἔχουν τὴν καλὴ θέληση
 καὶ προσέχουν, ὅπως ὀφείλουν, νὰ μὴν τῆς ἀνοίγουν τὴν
 πόρτα διάπλατη. Τὸ ἀνάβαλα λ.χ., τὸ ἀνάλαβα, τὸ ἀνά-

θεσα, τὸ κατάκρινα, μποροῦν θαυμάσια νὰ τὸ ποῦν. Ἐντὶ διέκρινα, μποροῦμε νὰ λέμε ξεχώριζα καὶ ξεχώρισα· ἐντὶ προέκνυψε, πήγασε· ἐντὶ διέταξα, πρόσταξα. ἐντὶ διέθετα, εἶχα στὴ διάθεσή μου. Σὲ ἄλλα ὅμως ἡ προσφυγὴ στὴν ὁμαλότητα φαίνεται σὰν ἀκατόρθωτη: ἀνέκρινα, ἐξέφρασα, ἐνέπνευσε. Ἐνοχὴ λοιπόν. Ἐλλὰ μόνον ἐκεῖ πού ἡ αὔξηση εἶναι τονισμένη: ἐνέκρινα, ἐνέκρινες, ἐνέκρινε, ἐνέκριναν, ἐγκρίναμε, ἐγκρίνατε· ἀκόμα καὶ στὴ θέση τοῦ ἐνέκριναν προτιμότερο νὰ μπαίνει τὸ ἐγκρίνανε (49, 50).

Μερικοί, πολὺ ἀπρόσεχτοι, βάζουν καὶ ἄτονη ἐσωτερικὴ αὔξηση· γράφουν ἐπετάχυνα, παρεσκεύασα, παρετήρησα καὶ ὄχι τὰ σωστὰ ἐπιτάχυνα, παρασκεύασα, παρατήρησα. Αὐτὸ εἶναι ἀσυγχώρητο.

48. Παρατηρήσεις στὸν ἐνεστώτα. Δένομε - δένουμε. Ἡ Νεοελληνικὴ Γραμματικὴ δέχεται καὶ τὶς δύο καταλήξεις, -ομε καὶ -οιμε, στὸν πληθυντικὸ τοῦ ἐνεργητικοῦ ἐνεστώτα (καὶ τοῦ ἀορίστου τῆς ὑποταχτικῆς), ἀλλὰ στὸν παθητικὸ ἐνεστώτα μόνον τὴν -ομαι καὶ τὴν -ονται: δένομαι, δένονται (ὄχι δένουμαι, δένονται).

Τύποι ὅπως μελετάω, μελετᾶμε, μελετᾶνε εἶναι χρήσιμοι στὴ λογοτεχνία καὶ ἰδίως στὴν ποίηση, ἀλλὰ ἢ κοινὴ πεζογραφία καὶ προπάντων ἢ ἐπιστημονικὴ μεταχειρίζεται μόνον τὰ μελετῶ, μελετοῦμε, μελετοῦν. Τὸ μελετάει ἐντὶ τοῦ κανονικοῦ μελετᾶ μπορεῖ νὰ μείνει μόνον γιὰ τὴν ἀποφυγὴ χασμωδίας, ὅταν ἀκολουθεῖ φωνῆεν καὶ προπάντων α: μελετάει ἀριθμητικὴ, ζητάει ἀκρόαση.

Στὸ β' πληθυντικὸ πρόσωπο τῆς παθητικῆς φωνῆς ἀκούονται συχνὰ τὰ δενόσαστε, λυνόσαστε, κρυβόσαστε, γιατρευόσαστε, ἀλλὰ ἐπειδὴ αὐτὰ εἶναι καὶ παρατατικοί, τὸ σωστὸ εἶναι, γιὰ ν' ἀποφύγουμε τὴ σύγχυση, νὰ μεταχειριζόμαστε στὸν ἐνεστώτα μόνο τὰ δένεστε, λύνεστε, κρύβεστε, γιατρεύεστε· ἐπίσης λέμε κανονικὰ τῶρα εἶστε (ὄχι εἶσαστε), χτὲς ἦσαστε.

Ἐνώνομαι, χτυπιέμαι, λυποῦμαι. Αὐτοὶ εἶναι, στὴ γνήσια δημοτικῆ, οἱ κανονικοὶ τύποι τῆς παθητικῆς φωνῆς στὸ α' ἐνικὸ πρόσωπο τοῦ ἐνεστώτα (μολονότι συχνὰ ἀκούονται καὶ τὰ χτυπιοῦμαι, λυπᾶμαι). Ἡ κλίση τους : ἐνώνομαι, ἐνώνεσαι, ἐνώνεται, ἐνωνόμαστε, ἐνώνεστε, ἐνώνονται· χτυπιέμαι, χτυπιέσαι, χτυπιέται, χτυπιόμαστε, χτυπιέστε, χτυπιοῦνται· λυποῦμαι, λυπᾶσαι, λυπᾶται, λυπούμαστε, λυπάστε, λυποῦνται.

Ἔχουν πολιτογραφηθεῖ ὅμως καὶ μερικὰ ρήματα τοῦ τύπου στεροῦμαι μὲ κλίση ποὺ ἀρχαΐζει : στεροῦμαι, στερεῖσαι, στερεῖται, στερούμαστε, στερεῖστε, στεροῦνται. Τέτοια εἶναι τὰ χωρὶς ἐνεργητικὸ ρήματα εἰσηγοῦμαι, ἐπικαλοῦμαι, μιμοῦμαι, προηγοῦμαι, συνεννοοῦμαι. Καὶ μερικὰ ἐνεργητικά, ὅπως λ.χ. τὸ ἀποτελῶ, τὸ ἀφαιρῶ, τὸ θεωρῶ, σχηματίζουν τὸ παθητικὸ τους μὲ ὅμοια ἀρχαϊκὴ κλίση, καλὸ ὅμως εἶναι νὰ καταφεύγουμε σ' αὐτὸ μόνον ὅταν εἶναι ἀπαραίτητο, γιὰτὶ ἡ ἀνωμαλία ποὺ δημιουργοῦν δὲν εἶναι μικρὴ· γενικὰ κιόλας, ἡ παθητικὴ σύνταξη δὲν εἶναι στὴ γνήσια νέα ἑλληνικὴ τόσο συνηθισμένη ὅσο ἦταν στὴν ἀρχαία (53).

Τὸ δικαιοῦμαι εἶναι ἀδύνατο νὰ σταθεῖ στὴ γλῶσσα μας· πρέπει νὰ λέμε ἔχω τὸ δικαίωμα. Στὰ ἀρ-

χαῖα ἦταν δικαιοῶ, δικαιοῶμαι, καὶ αὐτὰ τὰ ρήματα σὲ -όω, -όομαι τελειώνουν στὰ νέα ἑλληνικὰ σὲ -ώνω, -ώνομαι (στεφανώνω, στεφανώνομαι), ὅπως δὲ καὶ τὸ ἴδιο τὸ δικαιοῶ-ῶ ἔγινε δικαιώνω. Ἡ καθαρεύουσα λέει δικαιοῦσαι-, -οῦται, -οῦσθε· ἡ δημοτικὴ τέτοιους τύπους δὲν ἔχει.

Ἐξωριστός τύπος γιὰ τὸν ἐνεστώτα τῆς ὑποταχτικῆς δὲν ὑπάρχει· εἶναι ὁ ἴδιος μὲ τῆς ὀριστικῆς. Ἡ προσταχτικὴ δικούσ της τύπους ἔχει μόνο στὸ β' πρόσωπο τῶν δύο ἀριθμῶν.

49. Παρατατικός. Οἱ τύποι κρύβανε, διορθώνανε, περισσεύανε ἀκούονται βέβαια συχνά, γιὰ τὴν ἐπιστημονικὴ ὅμως πεζογραφία προτιμότερα τὰ ἔκρυβαν, διόρθωναν, περίσσευαν· ἀντίθετα, εἶναι προτιμότερα τὰ ἐγκρίνανε, ἐκφράζανε, ἐνδιαφέρανε, ἐμπνέανε, συμβαίνανε, γιὰ τὴν ἀποφυγὴ τῆς ἀρχαϊκῆς ἐσωτερικῆς αὔξεσης (47). Οἱ τύποι ἀγάπαγα, ρώταγα, χτύπαγα εἶναι καλοὶ πολλὰς φορές στὴν ποίηση, ἀλλὰ ὄχι γιὰ τὴν πεζογραφία· κανονικότερα εἶναι τὰ ἀγαποῦσα, κυβερνοῦσα, κνηγοῦσα, προσδοκοῦσα, ρωτοῦσα, τιμοῦσα, χαιρετοῦσα κλπ.

Ἰδιαίτερη προσοχὴ θέλει ὁ παρατατικός τῆς παθητικῆς φωνῆς, ἐπειδὴ στὰ διάφορα ιδιώματα ὑπάρχει πολυτυπία (λ.χ. κείτονταν, κειτόντανε, κειτόντουσαν, κειτόσαντε). Ἡ Νεοελληνικὴ Γραμματικὴ ἔχει καθιερώσει τὴν κλίση ἔτσι :

κειτόμον, κειτόσουν, κειτόταν, κειτόμαστε, κειτόσαστε, κείτονταν· χτυπιόμον, χτυπιόσουν, χτυπιόταν, χτυπιόμαστε, χτυπιόσαστε, χτυπιόνταν· κοιμόμον, κοιμόσουν, κοιμόταν, κοιμόμαστε, κοιμόσαστε, κοιμόνταν.

Χρήσιμος καμιά φορά εἶναι καὶ ὁ τύπος δεχόμε-
σταν (λιγότερο ὁ δεχόσασταν) γιὰ καθαρὸ ξεχώρισμα
ἀπὸ τὸν ἐνεστώτα.

Στὰ ἀρχαῖκά τοῦ τύπου στεροῦμαι ὁ παρατατικὸς
εἶναι μιμούμενον, μιμούσων, μιμοῦνταν, μιμούμαστε, μι-
μούσαστε, μιμοῦνταν.

50. Ἄοριστος. Ἀνάλογα μὲ ὅ,τι σημειώθηκε γιὰ
τὸν παρατατικὸν (49), προτιμότεροι εἶναι οἱ τύποι ἔκρου-
σαν, διόρθωσαν, περισσεψαν, λύθησαν (ἀπὸ τοὺς κρού-
σανε, λυθήκανε κλπ.) καί, ἀντίθετα, τὰ ἐγκρίνανε, ἐκ-
φράσανε, ἐμπνεύσανε (ἀπὸ τὰ ἐνέκριναν κλπ.). Τοῦ
κάνω ὁ ἀοριστος εἶναι ἔκανα καὶ ἔκαμα, ἀλλὰ προτι-
μότερο τὸ ἔκαμα (καὶ τότε, φυσικά, νὰ κάμω, κάμε,
ἔχω κάμει), γιὰ νὰ ξεχωρίζει ἀπὸ τὸν παρατατικὸν
(στὴν ὑποταχτικὴ καὶ τὴν προσταχτικὴ ἀπὸ τὸν ἐνε-
στώτα)· ἔτσι ξεχωρίζουν καὶ οἱ δύο μέλλοντες θὰ κά-
νω, θὰ κάμω.

Τοῦ ἐνεργητικοῦ ἀορίστου τῆς ὑποταχτικῆς ἡ κλί-
ση εἶναι ἐφαρμόσω, ἐφαρμόσεις, ἐφαρμόσει, ἐφαρμόσο-
με ἢ -ουμε, ἐφαρμόσετε, ἐφαρμόσουν· τοῦ παθητικοῦ,
ἐφαρμοστῶ, ἐφαρμοστεῖς, ἐφαρμοστεῖ, ἐφαρμοστοῦμε,
ἐφαρμοστεῖτε, ἐφαρμοστοῦν.

Ἡ προσταχτικὴ δικούς της τύπους ἔχει κι ἐδῶ
μόνο στὸ β' πρόσωπο τῶν δύο ἀριθμῶν : δέσε, δέ-
στε, δέσου, δεθεῖτε.

Ἀξιοσημείωτη ἡ συχνὴ ἀποκοπὴ τοῦ ε στὸ β'
ἐνικὸ τοῦ ἐνεργητικοῦ ἀορίστου : λύσ'το, ράψ'το, κρού-
ψ'το, στεῖλ'το, φέρ'τα, δῶσ'μου, δῶσ'μας, δῶσ'τους.
Νὰ μὴ γράφονται, φυσικά, κολλημένα (δώστου κλπ.).

Ἄξιοσημείωτο ἐπίσης τὸ β' πλθυντικὸ πρόσωπο τοῦ ἴδιου χρόνου : δοκιμάστε, ἐφαρμόστε, δῶστε, βεβαιώστε, λοῦστε, δέστε, ψῆστε, τινάξτε, διῶξτε, ρίξτε, ἀνοῖξτε (καὶ τινάχτε κλπ.), ἀνάψτε (καὶ ἀνάψτε), χορέψτε (καὶ χορευῆτε), βγάλτε, ἀναγγεῖλτε, στείλτε, πάρτε, γεῖρτε, σύρτε, φέρτε, κάντε, πλύντε. Εἶναι πολὺ σπανιότεροι οἱ χωρὶς αὐτὴ τὴ συγκοπὴ τύποι : λάβετε, φύγετε, μάθετε, πάθειτε. Ἄλλὰ ἡ συγκοπὴ, καὶ ἐκεῖ πού εἶναι κανονικὴ, παραλείπεται καμιά φορά στὸν κάπως ἐπίσημο λόγο : ἐπιτρέφετέ μου, παραβλέφετε.

Δὲν πρέπει νὰ μπερδεύεται αὐτὸ τὸ β' πρόσωπο τοῦ ἀορίστου τῆς προσταχτικῆς μετὰ τὸ ἀντίστοιχο τῆς ὑποταχτικῆς, πού, στὴν κοινὴ τουλάχιστο, δὲν παθαίνει συγκοπὴ : νὰ δοκιμάσετε, ἂν ἐφαρμόσετε, ὅταν δώσετε, ἀφοῦ βεβαιώσετε κλπ. Τὸ ξεχώρισμα εἶναι εὐκόλο, γιατί ἡ ὑποταχτικὴ συνοδεύεται κανονικὰ ἀπὸ μόρια, συνδέσμους ἢ ἀντωνυμίες (θά, πού μαζὶ μ' αὐτὸ σχηματίζει τὸ μέλλοντα, νά, γιὰ νά, ὅταν, ἂν, ἄς, μή, ἅμα, ἀφοῦ, μήπως, ὅποτε, πρίν, προτοῦ, ὥσπου, ὅτι κλπ.) καὶ σπανιότατα βρίσκεται μόνη τῆς (ἔρθετε δὲν ἔρθετε, ἐγὼ θὰ φύγω), ἐνῶ τὴν προσταχτικὴ μόρια κλπ. δὲν τὴ συνοδεύουν ποτέ.

Ἀκρίβυνα, βάθυνα, βάρυνα, κόντυνα, μίκρυνα, ξεμάκρυνα, ὁμόρφυνα, πάχυνα, πλάτυνα, φάρδυνα, φτώχυνα· ἔτσι μὲ ν (ὄχι μὲ η) γράφεται ὁ ἀόριστος σὲ -υνα τῶν ρημάτων σὲ -αίνω, ὅπως φυσικὰ καὶ τῶν σὲ -ύνω : ἐπιτάχυνα, εὐκόλυνα· ἐπίσης ἔπλυνα ἀπὸ ἐνεστώτα πλένω.

51. Ἐνεργητικὴ μετοχή. Τελειώνει σὲ (οντας)

καὶ εἶναι ἄκλιτη· τὸ (ο) γράφεται μὲ ω μόνον ὅταν τονίζεται : παίρνοντας, περνώντας.

Κανονικὰ ἡ μετοχὴ αὐτὴ προσδιορίζει ἐπιρρηματικὰ τὸ ὑποκείμενο τῆς πρότασης, ἔχει δηλ. τὸ ἴδιο ὑποκείμενο μὲ τὴν πρόταση ὅπου ἀνήκει : μαθαίνει παίζοντας, τὸν εἶδα μπαίνοντας, ξέροντας τὴν ἀξία του θέλησα νὰ τὸν βοηθήσω, θέλοντας καὶ μὴ θὰ συμμορφωθεῖ, ἤρθε τραγουδώντας.

Σπάνια προσδιορίζει ὀλόκληρη τὴν πρόταση (εἶναι δηλ. ἀπόλυτη) ἢ ἄλλον ἀπὸ τὸ ὑποκείμενο ὄρο της, καὶ καλὸ εἶναι ν' ἀποφεύγουμε αὐτὴ τὴ σύνταξή της, γιατί ἡ φράση χάνει τὴ σαφήνειά της.

Πρέπει νὰ καταδικαστεῖ ἡ τάση μερικῶν νὰ πλάθουν παρακείμενο τῆς ἐνεργητικῆς μετοχῆς (ἔχοντας φάει ἀντὶ ἀφοῦ ἔφαγε)· αὐτὸς ὁ σχηματισμὸς δὲν εἶναι γνήσιος δημοτικὸς.

52. Παθητικὲς μετοχές. Στὴν παθητικὴ φωνὴ συνηθίζεται ἡ μετοχὴ τοῦ παρακειμένου. Γράφεται μὲ δύο μ στὰ ρήματα ποὺ τελειώνουν στὸν ἐνεργητικὸ ἐνεστώτα σὲ -πω, -βω, -φω, -πτω, -φτω (στὸν παθητικὸ σὲ -πομαι κλπ.) : ἐγκαταλειμμένος, κομμένος, γραμμένος, ἀπορριμμένος. Ἔτσι γράφονται καὶ τὰ λόγια ἀποσκληρυμμένος, ἀπαμβλυμμένος, ἐκθηλυμμένος. Στῶν ἄλλων ρημάτων τὶς μετοχὲς γράφεται μὲ ἓνα μ : καμένος, κλαμένος· ἐρωτεμένος, κουρεμένος, μαγεμένος, μουσκεμένος, ὄνειρεμένος, ταξιδεμένος, φυτεμένος· μαραμένος, πεθαμένος, πικραμένος, πλυμένος.

Τοῦ ἀποθαρρύνω ἡ μετοχὴ εἶναι ἀποθαρρημένος,

τοῦ ἐπιβαρύνω ἐπιβαρημένος· τοῦ πηγαίνω πηγεμένος.

Ἄξιοσημείωτες ἀκόμη οἱ μετοχές παυμένος, ἰδωμένος, εἰπωμένος, γινωμένος, πιωμένος.

Πολύ σπανιότερη εἶναι ἡ μετοχή τοῦ παθητικοῦ ἐνεστώτα.

Καταλήξεις: -άμενος,, -ούμενος, καὶ ἡ λόγια -όμενος: στεκάμενος, χαρούμενος, κυμαινόμενος. Ὡς πρὸς τὴν χρῆσιν οἱ μετοχές αὐτές εἶναι ἐπίθετα: τὰ στεκάμενα νερά, ἦρθε χαρούμενος καὶ γελαστός, τὸ κυμαινόμενο χρέος· πολλές ἔχουν γίνεσι οὐσιαστικά: τὸ πλεύμενο, οἱ διαμαρτυρόμενοι. Μερικοὶ νομίζουν πὼς ἀλλάζοντας τὶς καταλήξεις ἀρχαίων θηλυκῶν μετοχῶν τοῦ παθητικοῦ ἀορίστου τὶς ἐνσωματώνουν μέσα στὴ δημοτική· γράφουν λ.χ. οἱ διαλυθεῖσες ομάδες, τὶς συγκεντρωθεῖσες ψήφους. Ἡ προσαρμογὴ αὐτὴ εἶναι ἀπατηλή, γιατί ἡ κλίσις τέτοιων μετοχῶν εἶναι σὲ μερικὲς πτώσεις ἀδύνατη. Καὶ εἶναι τόσο ἀπλὸ καὶ τόσο φυσικὸ νὰ λέμε οἱ ομάδες πὺ διαλύθηκαν, οἱ ψῆφοι πὺ συγκεντρώθηκαν.

Ἀντίθετα, μπῆκαν, ἀρκετὰ ὀμαλά, ἀπὸ τὴν λόγια παράδοση στὴν κοινὴ δημοτικὴ μερικὲς θηλυκὲς ἐνεργητικὲς μετοχές σὲ -ουσα. Τὶς μεταχειριζόμαστε ὡς ἐπίθετα: ἡ ἀρχουσα τάξις, σὲ ἐνδιαφέρουσα κατάστασις μερικὲς καὶ ὡς οὐσιαστικά: ἡ λήγουσα, ἡ παραλήγουσα, ἡ ὑποτείνουσα. Πάντως καλὸ εἶναι νὰ μὴ γίνεσι κατάχρησις στὴν πολιτογράφηση τέτοιων μετοχῶν. Προτιμότερο λ.χ. τὸ διοικητικὴ ἐπιτροπὴ ἀπὸ διοικούσα (-οῦσα;) ἐπιτροπὴ, ἀφοῦ αὐτὸ τὸ δεύτερο εἶναι δύσκολο νὰ τὸ πεῖς στὴ γενική.

53. Παθητική σύνταξη. "Όπως είδαμε (48), ἡ παθητικὴ σύνταξη δὲ συνηθίζεται στὴ νέα μας γλῶσσα τόσο ὅσο στὴν ἀρχαία. Γιὰ τὴν ἀκρίβεια, συνηθίζεται ἀρκετὰ ὅταν τὸ παθητικὸ ρῆμα εἶναι μόνο του, χωρὶς ποιητικὸ αἶτιο, πολὺ σπανιότερα ὅμως ὅταν εἶναι ἀνάγκη νὰ προσδιοριστεῖ τὸ ρῆμα μὲ ποιητικὸ αἶτιο, νὰ ὀριστεῖ δηλ. τὸ πρόσωπο ἢ τὸ πράγμα ποὺ ἐνεργεῖ γιὰ νὰ πάθει τὸ ὑποκείμενο τοῦ παθητικοῦ ρήματος αὐτὸ ποὺ ἐκφράζει τὸ ρῆμα. Λέμε εὐκόλα σπῖτι δὲ θεμελιώνεται στὴν ἄμμο, ἔβρεξε καὶ τὸ χωράφι ὀργώνεται εὐκόλα, βαριά εἶναι ἡ πέτρα καὶ δὲ σηκώνεται, πῶς νὰ καρφωθεί αὐτὸ τὸ σάπιο σανίδι;, οἱ ἐργάτες τοῦ ἐργοστασίου πληρώνονται κάθε Σάββατο, ἡ λέξη κῆπος γράφεται μὲ η, ἄγριο εἶναι τὸ ἄλογο καὶ δὲν καβαλικεύεται, τὰ λεθρίνια φαρεύονται μὲ παραγάδι, εἶναι πολλὰ τὰ παιδιά στὴν τάξη καὶ δὲν ἐξετάζονται συχνά, ἕνας ποντικός πιάστηκε στὴ φάκα, ἀλλὰ ὅταν πρόκειται νὰ ὀριστεῖ καὶ ἀπὸ ποιὸν γίνονται αὐτά, βλέπουμε ἀμέσως πῶς τὶς περισσότερες φορές εἶναι φυσικότερο νὰ μετατρέψουμε τὴν παθητικὴ σύνταξη σὲ ἐνεργητικὴ. Μποροῦμε βέβαια νὰ ποῦμε εἶναι πολλὰ τὰ παιδιά στὴν τάξη καὶ δὲν ἐξετάζονται συχνὰ ἀπὸ τὸν καθηγητὴ τους, ἀλλὰ δὲ θὰ ποῦμε ἕνας ποντικός πιάστηκε στὴ φάκα ἀπὸ τὴν ὑπηρέτρια, θὰ ποῦμε ἡ ὑπηρέτρια ἔπιασε ἕναν ποντικὸ στὴ φάκα· ὅμοια : ἔβρεξε καὶ ὁ γεωργὸς εὐκόλα ὀργώνει τὸ χωράφι του, ἄγριο εἶναι τὸ ἄλογο καὶ ἕνας ἀμάθητος δὲν τὸ καβαλικεύει εὐκόλα, τὸ ἔργο αὐτὸ τὸ ἔχει μεταφέρει ἀπὸ τὸ θέατρο στὴν ὀθόνη ἕνας ἄξιος σκηνοθέτης.

Μερικοί, παρασυρμένοι ἀπὸ τὴν καθαρεύουσα, λησμονοῦν αὐτὴ τὴν ιδιότητα τῆς γλῶσσας μας, ἀλλ'

αὐτὸ δὲν εἶναι σωστό. Μὲ τὴ ἐνεργητικὴ σύνταξη ἡ φράση γίνεται φυσικότερη, καθαρότερη, ζωντανότερη· βρισκόμαστε ἔτσι καὶ σπανιότερα στὴν ἀνάγκη νὰ καταφύγουμε στὴν ἀρχαϊκὴ κλίση τῶν παθητικῶν ρημάτων τύπου ἀποτελοῦμαι, πού, ὅπως καὶ νὰ ᾿ναι, ἀποτελοῦν ἀνωμαλία.

54. Δυσκίνησια στὴν κλίση. Διαβάζουμε καμιά φορά : ἡ μακραίωνη παράδοση, μιὰ ὑψηλόφρονη ἀπόφαση. Στὴν πρώτη ματιὰ τὰ ἐπίθετα αὐτά, τὸ μακραίωνη, τὸ ὑψηλόφρονη, φαίνονται πολὺ κανονικὰ καὶ νόμιμα· κλίνονται, νομίζεις, εὐκόλα· λὲς μακραίωνη καὶ ὑψηλόφρονη, ὅπως λὲς ἔτοιμη, ἡσυχῆ, κίτρινη, ὄμορφη, φρόνιμη, ὄριμη, ὠφέλιμη, πού εἶναι συνηθισμένα καὶ λαϊκότατα.

Ἡ ὀμαλότητα ὅμως αὐτὴ εἶναι ἀπατηλὴ. Γιατὶ πῶς θὰ πεῖς τὸ ἀρσενικὸ καὶ τὸ οὐδέτερο ; Οὔτε μακραίωνος καὶ ὑψηλόφρονος λέει κανεὶς οὔτε τὰ ἀρχαῖα μακραίων καὶ ὑψηλόφρων μποροῦνε νὰ σταθοῦν στὴ δημοτικὴ.

Μόνο στὸ θηλυκὸ λοιπὸν θὰ μεταχειριζόμαστε αὐτὰ τὰ ἐπίθετα ; Πολὺ κακό. Βέβαια ὑπάρχουν καὶ οὐσιαστικὰ καὶ ἐπίθετα καὶ ρήματα ἑλλειπτικά· λέμε τὰ ἐπίχειρα τῆς κακίας, ἡ περδικόστηθη τσιγκάνα, τὸ βιβλίό μου ἀνήκει, καὶ ξέρουμε πῶς τὸ ἐπίχειρα δὲν ἔχει ἐνικό, τὸ περδικόστηθη δὲν μπορεῖ νὰ ἔχει ἀρσενικὸ καὶ οὐδέτερο, τὸ ἀνήκει δὲν ἔχει ἀόριστο. Ἄλλ' αὐτὴ ἡ ἑλλειπτικότητα εἶναι φυσιολογικὸ φαινόμενο τῆς γλώσσας, κάθε γλώσσας, καὶ ἔχει κάθε φορά τὸ λόγο του. Δὲν μπορεῖ νὰ δημιουργεῖ ὁ καθένας, στὰ καλά καθου-

μενα καὶ χωρὶς σοβαρὸ λόγο, τέτοιες ἀτέλειες καὶ ἀνωμαλίες.

Ἡ εἰσδοχὴ λόγιων λέξεων στὴ γλώσσα μας πρέπει νὰ γίνεται μὲ προσοχὴ καὶ περίσκεψη· ἓνας τύπος λέξης μπορεῖ νὰ φαίνεται σὰ δημοτικός, σὰν κανονικός, ἀλλ' αὐτὸ δὲν ἀρκεῖ· πρέπει νὰ ἐξετάζουμε ἂν ἡ λέξη αὐτὴ μπορεῖ νὰ κλιθεῖ, νὰ κινηθεῖ ἐλεύθερα μέσα στὰ κλιτικά συστήματα τῆς γλώσσας μας, ἂν δὲν κινδυνεύει νὰ μείνει σὰν κάτι τὸ νεκρὸ καὶ τὸ ἀποστεωμένο.

Καὶ δυστυχῶς οἱ παγίδες ποὺ στήνει ἡ καθαρεύουσα εἶναι πολλές καὶ καθημερινές, ἀφοῦ κάθε μέρα ἐκεῖνοι ποὺ γράφουν δημοτικὴ διαβάζουν ἐφημερίδες καὶ ἄλλα καθαρευουσιάνικα ἔντυπα.

Ἡ ἀφύσικη παρεμβολὴ τοῦ λογιотаτισμοῦ στὴ ζωὴ τῆς γλώσσας μας δημιουργεῖ γιὰ τὸ συνειδητὸ δημοτικιστὴ πρόσθετες ὑποχρεώσεις—πέρα ἀπὸ κεῖνες δηλ. ποὺ ἔχουν στὰ ἄλλα ἔθνη ὅσοι γράφουν—ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ φοβᾶται τὸν κόπο, ἂν ἔχει συναίσθηση τοῦ μεγάλου σκοποῦ· καὶ ὁ σκοπὸς εἶναι ν' ἀποχτήσῃ τελοσπάντων καὶ τὸ δικό μας ἔθνος ἓνα γλωσσικὸ ὄργανο γιὰ ὅλες τὶς ἀνάγκες τῆς ζωῆς, νὰ ἔχει μία καὶ μόνο μία γλώσσα, ἐνιαία, κανονικὴ μὲ τὶς λίγες νόμιμες ἐξαιρέσεις της, ὁμαλὴ, διδαχτὴ καὶ εὐκολομάθητη.

Σύμφωνα μ' αὐτὰ καὶ γιὰ νὰ περιοριστοῦμε ἐδῶ σὲ λίγα παραδείγματα, ὁ προσεχτικὸς δημοτικιστὴς δὲ θὰ μεταχειριστεῖ λ.χ. τὰ παραθετικά εὐρύτερος, εὐρύτατος, κι ἄς μοιάζουν μὲ ἄλλα δημοτικά, γιατί τότε θὰ πρέπει νὰ δεχτεῖ καὶ τὸ εὐρύς· βέβαια καὶ τὸ εὐρύς εἶναι σὰ δημοτικό, ἀφοῦ μοιάζει μὲ τὰ βαθύς, βαρύς, πα-

χύς, πλατύς, φαρδύς, ἀλλ' αὐτὰ σχηματίζουν πληθυντικό βαθιοί, βαριοί κλπ., ἔχουν θηλυκὰ βαθιά, βαριά κλπ., ἐνῶ τὸ εὐρύς δὲν μπορεῖ νὰ ἔχει, μέσα στὰ πλαίσια τῆς δημοτικῆς, αὐτὴ τὴν εὐκίνησια.

Θὰ πεῖ ὁ προσεχτικὸς δημοτικιστὴς ἔχει μέσα του καὶ ὄχι ἐνέχει, γιατί τὸ ἐνέχω, ἀθῶο καὶ ἀνώδυνο στὴν πρώτη ματιά, δὲν μπορεῖ νὰ σχηματίσει, στὴ δημοτικῆ, παρατατικό· θὰ πεῖ παίρνει ἢ λαβαίνει μέρος καὶ ὄχι μετέχει, γιατί ὁ πειρασμὸς τοῦ μετέχω θὰ τὸν ὀδηγήσει σὲ ἓνα μετέσχον, πὺ εἶναι γιὰ τὴ νέα γλώσσα μας ἀδιανόητο.

Δὲ θὰ γράψει ποτὲ ὁ καλὸς δημοτικιστὴς θὰ προβοῦμε σὲ ἀνακοινώσεις ἢ εἰσηγήσεις, αὐτὸ θὰ ἀποβεῖ σὲ κακό, ἔχει ἐπιστεῖ ἢ στιγμῆ, ἔχει ὑποστεῖ πολλά. Τὰ θὰ προβῶ, θ' ἀποβεῖ, θὰ ὑποστεῖ, ἔχει ἀποβεῖ, ἔχει ἐπιστεῖ, ἔχει ὑποστεῖ παραπλανοῦν, γιατί μοιάζουν μετὰ λαϊκὰ διαβῶ, ἀνεβῶ, κατεβῶ, ἀγωνιστῶ, ζαλιστῶ, διαβεῖ, θεριστεῖ, στολιστεῖ καὶ πλῆθος ἄλλα· ἀλλ' αὐτά, τὰ δημοτικά, ἀναπνέουν ἐλεύθερα μέσα στὸ κλιτικὸ τους περιβάλλον, γιατί κοντὰ σ' αὐτὰ λέμε καὶ διάβηκα, ἀνέβηκα, ἀνέβηκες, κατέβηκε, ἀγωνίστηκες, θερίστηκε, στολιστήκατε, ἀνέβα, στολίσου, ἀγωνιστεῖτε κλπ. "Ὅταν ὅμως ἀνοίξουμε τὸν περίβολο τῆς γλώσσας στὰ θὰ προβῶ, θὰ ἀποβεῖ, θὰ ὑποστῶ, ἔχει ἐπιστεῖ, εἶχε ὑποστεῖ κλπ., θὰ μείνουμε ὡς ἐκεῖ ἢ θὰ προχωρήσουμε καὶ παραπέρα ; Θὰ δεχτοῦμε καὶ τὰ προέβημεν, ἀπέβη, ἐπέστη, ὑπέστησαν ; "Ἄν δὲν τὰ δεχτοῦμε, καταδικάζουμε τὰ ἄλλα (θὰ προβῶ κλπ.) σὲ ἀσφυξία, ἂν τὰ υἱοθετήσουμε, ρίχνουμε τὴ γλώσσα μας στὸ χάος.